

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי כ"ט אדר תשפ"ג | דף היומי בבלי: נזיר גח | דף הכולל: נדרים פו.
דף היומי בהלכה: מסימן קי"ט סעיף ג' עד סימן קכ"א.
מוסר: שמירת הלשון - 'וישראל' עד 'וישלחו'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. חשבון הנפש פ"ג "ואלה אחי שלושים פנים" סוף פרק ד'

**אני מניח שהמלמדים בכלל לא ידעו את הסוד, זה נועד
עבורנו. אבא זצ"ל יצר מצב כזה שבו יש שתי דרגות של
מצוין. יש ילד שאבא כותב לו בדף הקשר מצוין. אבל יש
גם דרגה ב', מקרה שבו המצוין הוא לא מושלם, זה מצוין
עם נו"ן סופית עקומה... וזה היה בשבילנו עונש נורא ואיום**

פרקי הדרכה וחינוך מפי מרן הגאון רבי שלמה קנייבסקי שליט"א, ראש ישיבת 'קרית מלך',
המבוססים על האופן בו גידל אביו מרן שר התורה זצ"ל, את ילדיו וחינכם לתורה וליראת שמים

קרה שאבא היה כותב לאחד הילדים מצוין עם נון עקומה, זאת
היתה ממש טרגדיה...

"אני מניח שהמלמדים בכלל לא ידעו את הסוד, זה נועד
עבורנו, שאנחנו נדע שבשבוע הבא אנחנו צריכים לחתור ל'מצוין
עם נון ישרה', ובאמת, זה כמעט לא קרה שהוא היה צריך לעקם
את הנון, כי ידענו שזה הדבר הכי חשוב להורים שלנו, שנצליח
בלימודים.

"ואם קרה שהמלמד היה שולח פתק עם דיווח על התנהגות
לא נאותה חלילה או איזו הערה אחרת, אבא היה מתייחס לזה
בכל חומר הדין. היחס שלו למלמדים היה כמו כאילו כל אחד
מהם הוא 'הפוסק האחרון', למרות שהוא היה כמובן בדרגה
הרבה הרבה יותר גבוהה מהם."

"אבא זצ"ל, היה מעודד אותנו מאוד לכתוב חידושי תורה",
מספר ראש הישיבה. "הרי הוא עצמו היה 'כותב ספרים' מגיל
מאוד מאוד צעיר. הוא היה מעתיק משניות למחברת ומבקש
הסכמה מדודו, מרן החזון איש... השאיפה הזאת לכתוב קיננה
בו משחר ילדותו, והוא מאוד רצה להחדיר אותה גם בנו.
"אז איך מעודדים ילד לכתוב חידושי תורה? היתה לו שיטה

בגליון 'לקראת שבת' של חג הפסח, אנו מביאים שיחה
מרתקת ובה פרקי הדרכה וחינוך מפי מרן הגאון רבי שלמה
קנייבסקי שליט"א, ראש ישיבת 'קרית מלך', המבוססים על
האופן בו גידל אביו מרן שר התורה זצ"ל, את ילדיו וחינכם
לתורה וליראת שמים

אנו מביאים בפניכם קטע קטן מתוך השיחה המרתקת.
"אבא היה אדם עסוק", אומר ראש הישיבה שליט"א, "לא
היה לו זמן לשחק איתנו סתם ככה או לפטפט פטפוטי סרק.
אבל הוא היה אבא במשרה מלאה.

"קודם כל, כל מה שקשור ללימודים הוא התנהג כמו כל
אבא. הוא היה בוחן אותנו על מה שלמדנו בחיידר, מבקש
לראות את הציונים למבחנים, וכל שבוע היה ממלא את ה'דף
קשר' למלמד, וכותב ציון על כל אחד מהמקצועות שבהם הוא
בחן אותנו.

"וכאן היה משהו מאוד מעניין. אבא זצ"ל יצר מצב כזה שבו
יש שתי דרגות של מצוין. יש ילד שידוע מצוין ואבא כותב לו
בדף הקשר מצוין, כמו שמקובל. אבל יש גם דרגה ב', מקרה שבו
המצוין הוא לא מושלם, זה מצוין עם נו"ן סופית עקומה... הוא
פשוט היה מסלסל מעט עם העט, את החלק האות האחרונה של
המילה 'מצוין', וזה היה בשבילנו עונש נורא ואיום. אם חלילה

"אגב, היכולת של אבא לספר סיפור בצורה מרתקת, היתה מופלאה. לא פחות. שמעתי בימי חיי הרבה מאוד דרשנים ומגידים, אף אחד מהם לא הגיע ליכולת שהיתה לו. הוא היה פשוט מרתק אותנו, הוא היה מייצר דרמה ובונה מתח באוויר, מדהים!!!

"אבא זצ"ל סיפר לנו שגם אביו הסטייפלער הקדוש היה מספר להם סיפורים בילדותם, ולפני שהוא היה מספר להם סיפור הוא שאל אותם: "נו, מה אתם רוצים שאספר היום, סיפור מעשה שהיה או מעשה שלא היה...?". הם היו בוחרים והסטייפלער היה מספר להם לפי בחירתם...

"אבל אבא זצ"ל לא היה מספר 'מעשה שלא היה' אלא רק מעשים שהיו, סיפורי חז"ל, מהבבלי מהירושלמי, מדרשים שונים, הרי לא חסרו לו סיפורים. לפעמים היה מספר סיפורים מגדולי ישראל.

"הוא היה לוקח לפעמים סיפור שמבוא על ידי חז"ל בשתי שורות בגמרא, והוא היה מספר אותו במשך זמן ארוך, מותח אותנו עד הקצה, ואז, כשהיינו בשיא הדריכות, הוא היה עוצר ו'מתלבט'... "נו, מה אתם אומרים, אני חושב שנעצור כאן ונמשיך את הסיפור בשבוע הבא...". כמובן שאנחנו היינו מתחננים שימשיך לספר כי לא יכולנו לשאת את המתח, ואז הוא היה 'נעתר' כביכול וממשיך את הסיפור".

(חלק מתוך שיחה שתפרסם א"ה בגליון לקראת שבת (צו-חג הפסח))

מעניינת. הוא היה לוקח מחברת חדשה, ומצייר לה עמוד שער. זה היה מדהים, כשרון הציור שלו היה יוצא דופן! הוא כמובן לא עבר שום הכשרה בתחום ומעולם לא השקיע בלימודי ציור, אבל הוא ידע לצייר בצורה מיוחדת במינה.

"אגב, לפעמים, כשהוא היה משתעשע אתנו מעט, הוא היה מצייר חיות שונות, במשיכת קולמוס אחת, הוא היה מניח את העט על הדף, ומצייר ציור שלם בלי להרים את העט אפילו פעם אחת... אנחנו היינו עומדים משתאים לראות איך הוא מצליח, זה היה אחד המשחקים שהיה משחק איתנו לפעמים, כשראה צורך בכך.

"בדרך כלל לא היה לו זמן, כמו שאמרת, הוא היה איש עסוק, עסוק מאוד... אבל היו זמנים שבהם היה לו זמן. למשל, בלילות שבת. בשבתות קיציות, ממילא היינו הולכים לישון סמוך לסעודה, והאמת שאני לא יודע מה אבא היה עושה באותם זמנים, כי הוא הרי לא קרא לאור הנר, ולא תמיד היה לו שומר. אבל בשבתות החורפיות הסעודה הסתיימה בשעה מוקדמת, אנחנו עוד לא היינו מספיק עייפים כדי לישון, ואבא היה צריך להעסיק אותנו.

"בכאלו מצבים, היינו נכנסים כל הילדים יחד עם אבא למיטה, לפעמים היינו מצמידים שתי מיטות ביחד, כדי שיהיה מקום לכולם, והוא היה מקריא לנו סיפורים מתוך 'ספר הישר' שמביא מדרשי חז"ל בעיקר על חומש בראשית.

תזכורת לנבחני דרשו

מבחני דרשו קנין תורה יתקיימו ביום שישי ב' ניסן

מבחן דף היומי קנין תורה מס' 39:

הדף היומי: מסכת נזיר כו. - נזיר נה:

קנין משניות: משניות אבות ד', ו', עד אבות ה', ב'

מבחן קנין חכמה מס' 39:

ספר חובת הלבבות: חובת הלבבות שער חשבון הנפש פרק ג' - "והעשרים חשבוננו עם נפשו", עד פרק ג' - "ואלה אחי שלושים פנים"

מבחני הדף היומי בהלכה מס' 13:

משנה ברורה: סימן ק"ו סעיף ב', עד סימן קי"ט

מוסר: שמירת הלשון - חלק ב' פרק ב' - "ולמה הדבר דומה" עד פרק י"א - "ויבוא יוסף"

מבחני דף הכולל מס' 31:

הדף היומי: מסכת נדרים סד. - פד:

מבחני חבורת ש"ס מס' 9:

מסכת בבא קמא פח: - צח:

מבחני דף היומי ירשלמי מס' 1:

פאה ב. - לו:

לפני שמישהו יחשוב שאליהו-הנביא התגלה בהרצליה, נציין כי הזקן נכנס למקום כדי לחפש את משקפיו שאבדו לו

מה קורה כשלומדים הלכה ולא מצליחים להבין במה היא עוסקת, וכמה זה מדהים כשכל הדרמה מצולמת בשידור חי

ה'דום' אין בידו כדי להציג לנוכחים.
דקה 29:29 - האורח הזקן תוחב את ידו לכיס ושולף משם פרי...

הנה פרי ה'דום' שאתם עוסקים בו!

ברגע הראשון הרב לא מתייחס לכך. זה נראה לו טוב מידי מכדי להיות אמיתי. הרעיון לא נראה לו רציני... אך הנוכחים בוחנים את הפרי שהציג הזקן, ומסתבר להם שהוא תואם במדויק את התיאורים ששמעו אודותיו. תיכף מועבר הפרי לרב שמתרגש לראות שאכן צדקו דברי הזקן - זהו פרי ה'דום'!

לפני שמישהו יחשוב שאליהו-הנביא התגלה בהרצליה, נציין כי הזקן נכנס למקום כדי לחפש את משקפיו שנאבדו לו. כאשר ניבטת דמותו מאחרי הרב בדקה 17, הוא מנסה למצוא שם את המשקפיים.

המשימה לא עלתה בידו, והוא מחליט להקשיב לשיעור. כאשר מסתבר לו שהנדון הוא פדי ה'דום', אזי הוא פשוט שולף מכיסו את הפרי שקטף מעץ-סרק בתל-אביב...

אז זה אמנם לא היה אליהו-הנביא, אבל זה היה גילוי מפליא של השגחה פרטית השמור לעמלית-תורה. הרב אורן צדוק: "בעקבות סיפורי ההשגחה שהתפרסמו בעבר במדור, אשר מחזקים את הציבור באמונה שאנו מושגחים בכל עת ובכל שעה, אני שמח לחלוק עם הציבור את הסיפור המדהים שאירע עמי ועם רבני הכולל שהיו עדים לדבר".

"הפליאה שלנו היתה עצומה כיצד בדיוק באותו זמן באמצע השיעור שעברנו לעסוק בעניינו של פרי זה, בדיוק אז נכנס האיש לחפש את משקפיו. לא קודם לכן ולא לאחר מכן. ואז הוא יתישב לשמוע את השיעור מה שלא אירע מעולם עם אותו זקן ועוד היה באמתחתו פרי זה ממש..."

הרה"ג רבי אורן צדוק שליט"א, מוסר שיעורי הלכה לחכמי ורבני כולל 'חפץ חיים' בהרצליה. בעוסקם בהלכות ברכת הפירות, הגיעו לדין הבא: "על פירות שמוציאין אילני סרק - שהכל" (שו"ע או"ח סי' ר"ג הל' ד').

לפני שנמשיך נציין נקודה לצורך הרקע: מאז התפשטות הדפוס, חדרו לתימן ספרים מארצות אחרות, ואלו השפיעו על שינויי מנהגים ונוסחאות. עד שעמד גאון רבני תימן רבי יחיא צאלח זצוק"ל, הידוע בכינויו מהרי"ץ - אשר חקר ואיזן ותיקן את המנהגים והנוסחאות. למרות שמהרי"ץ הקפיד לשמר את המנהג הקדום, היו מקרים בהם צידד בעד המנהג החדש. אחד המקרים הללו, זו שאלת הברכה על פרי ה'דום' ('דאום'), שהוא פרי של עץ סרק.

בשידור התימני, התכלאל הקדום, כתוב שיש לברך עליו 'העץ', אך בתשובה שכתב מהרי"ץ בשו"ת 'פעולת צדיק' ('ח"א סי' קנ"ג) הוא קובע לברך עליו שהכל והוא מוסיף ואומר: "והמברך בורא פרי העץ מכניס עצמו לספק שם שמים לשוא".

במהלך הכנת השיעור התחבט הרב צדוק רבות מהו פרי ה'דום'. בדרך כלל המציאות עצמה מוכרת, אלא שמבקשים לברר מה ההתייחסות ההלכתית לגביה. אך פה היה מצב הפוך; ההלכה ברורה - אך כלפי איזו מציאות היא מתייחסת? ומה יועיל לרב לדעת את ההלכה התיאורטית, אם כאשר יישאל הלכה למעשה לא יידע להצמיד את המציאות המסוימת לאותה הלכה?...

בירר הרב צדוק אצל אנשים ונודע לו שיש לפרי הזה כמה שמות, כלומר כמה זנים. אך לפרי עצמו לא הגיע!

מכיוון שהשיעור כולו - 42 דקות - מתועד ב'קול הלשון', מתאפשר לנו לעקוב אחד ה"דרמה" הבאה דקה אחרי דקה:

בדקה 17 ניבטת מאחורי הרב דמותו של יהודי זקן, עם חולצה לבנה ומיד אחר כך הוא נעלם מהמסך.

בדיוק בזמן זה מתחיל הרב לעסוק בסעיף ד' שעוסק בברכת אילני סרק. בהמשך הוא מצטט ודן בדברי מהרי"ץ, אך את פרי

מוסף שבת קודש 'יתד נאמן' ויצא תשפ"ג - הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

בילדותי שמעתי סיפור נפלא ממגיד המישרים האהוב והבלתי נשכח, הגאון הצדיק רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על החתול שבז לטבעת היהלום

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על הטבעת היקרה שנעלמה באיטליז

עזבתי אותו לרגע, פניתי אל החפץ הנוצץ שנטש קודם החתול, ולתדהמתי ראיתי כי זה טבעת יהלום נוצץ וזוהר. שבתי בזריזות אל האיטליז, והבאתי להם בהתרגשות רבה את הטבעת האבודה, ולשמחתם לא היתה גבול.

כמחווה של הכרת הטוב על מציאת האבידה הם ביקשו להעניק לי בשר חנים לשבת הקרובה, אולם לא הסכמתי בשום פנים ואופן. הן צריך להיות שוטה מופלג כדי להסכים למכור את שכר מצות השבת אבידה בשביל כמה ליטרי בשר... התנגדתי בתוקף, ושילמתי את מלוא הסכום שהשיתו עלי, עד הפרוטה האחרונה.

כשעזבתי את החנות חלפתי שוב סמוך לחתול המאושר, וככל שהתקרבתי חשתי יותר ויותר בריח הנורא שנדף מאותה חתיכת בשר קלוקלת. חשבתי לעצמי, מן הסתם החתיכה שהוא כה נהנה ממנה עמדה כאן תחת השמש הקופחת שעות ארוכות, ולמרות כן החתול כה שמח ועולז בה, מגן ושומר עליה מכל משמר כאילו מטמון יקר נמצא תחת ידו...

אך ככל שהתבוננתי והעמקתי במקרה שהקרה ה' לפני, התחוורה לי תובנה אדירה. הרי אילו היה לחתול מעט שכל היה תופס את טבעת היהלום תפיסה מעולה, פונה בזריזות לחנות הצורפים היוקרתית ומוכר לבעליה את הטבעת במחיר מפולפל... עם הסכום שהיה מקבל בתמורה היה פונה לאיטליז ונרשם כלקוח קבוע לקבל מנה יומית של חתיכת בשר טריה בוקר ערב וצהרים למשך שנים ארוכות הוא וצאצאיו. אולם הוא ברוב טפשותו ואילונו נטש את הטבעת היקרה ועט אחר חתיכת בשר מצחינה שהיום משביעה אותו ומחר לא נשאר ממנה מאומה.

"אך מורי ורבותי!", עורר רבי יעקב, "כשהעמקתי יותר, הבנתי שאין אנו שונים בהרבה מאותו חתול. אנחנו נראים אותו הדבר. האדם נוהג כאן בעולם הזה באותה אילות וטיפשות בה נהג החתול. הוא רץ אחר כסף, אחר אוכל, אחר מתנות והנאות גשמיות חולפות, מבלי להפעיל את השכל להבין כי הדבר האמיתי שכדאי להשקיע בו הוא ברוחניות, בתורה ובמצוות, בהם מונח השווי האמיתי.

"במקום שינצל האדם את רגעיו העילאיים המזדמנים לפתחו לרומם בהם את כל מהלך חייו, הוא ממשיך לרוץ אחר הנאות רגעיות בטלות והולכות, ובסופו של דבר נותר בידו עם חתיכת בשר מצחינה... נהנה מהלכלוך ומהרפש הגשמי המאוס, במקום ליהנות מהנאה נצחית שתעמוד לו לעד לעולם."

בילדותי שמעתי סיפור נפלא ממגיד המישרים האהוב והבלתי נשכח, הגאון הצדיק רבי יעקב גלינסקי זצ"ל. איני יודע אם אכן הסיפור התרחש במציאות או שמא סיפרו אותו רק כמשל, אולם כדרכו הרצה את הדברים בצורה חיה ומרתקת, והצליח להחדיר את מוסרו וליקחו הנוקב ללבבות הילדים הרכים.

כך סיפר רבי יעקב במתיקות:

באחד הימים פנתה אלי אשתי הרבנית, ושאלה אם אוכל לרדת לאיטליז הסמוך לקנות בשר לשבת. בעלי האיטליז היו מוכרים לנו כיהודים יקרים ויראי שמים שניתן לסמוך עליהם בבטחה. כמובן השבתי בחיוב ויצאתי מהבית בשמחה.

כשבאתי לאיטליז מצאתי אותו הפוך לגמרי, כשרחש והמולה רבה אופפת אותו. הרהיטים הוזזו ממקומם, השולחנות נדו מצד לצד, הבעלים היו נראים לחוצים ומוטרדים כמי שמאתרים דבר מה שנאבד.

"מה יום מיומיים?" ניסיתי לברר אצל אחד הנוכחים, והוא השיבני: "לאשת הקצב אבדה טבעת יהלום יקרה במיוחד". "אין זה סתם טבעת", המשיך הלה להסביר, "מדובר בטבעת שירשה מסבתה, והיא חשובה ויקרה מאוד לליבה. ככל הנראה היא הורידה את הטבעת במסגרת עבודתה לרגעים אחדים, הניחה אותה כאן על השולחן, ולפתע היא נעלמה כאילו בלעה אותה האדמה".

לפי מצב הרוח הסוער, הבנתי כי אין עם מי לדבר כעת, והחלטתי שאבוא מאוחר יותר. פניתי אל בעלי האיטליז וברכתי אותם מכל הלב: "יהי רצון שתמצאו את הטבעת במהירות ובקלות", ויצאתי החוצה.

כשעזבתי את החנות והתקדמתי כמה צעדים, שמתי לב כי בצד הדרך עומד לו חתלתול קטן המכופף את ראשו ובוהן חפץ נוצץ כלשהו שנקרה בדרכו. הוא ברר את מהות החפץ בקפידא בחוש ריחו המפותח, ליקקו מכל צדדיו, פיצחו בשיניו, וכשהבין שאין זה ממיני מאכלו השליכו בחוסר ענין והמשיך בדרכו.

בסמוך למקום, במרחק מטרים בודדים, הבחין החתול בשארית בשר מזוהמת, חתיכה שאין ראוי להתכבד בה, ועט עליה כמוצא שלל רב. בציפורניו גרר אותה לאחת מפינות הרחוב, וכרסם ממנה ביס אחר ביס בהנאה בלתי מוסתרת... בעינים בורקות פזל כל העת לצדדים לוודא שלא מהין שום חתול להיכנס לתחומו ולחלוק עימו את 'שללו'...

מדוינסק זצ"ל, בספרו 'משך חכמה' (פרשת ואתחנן, ד"ה והנה כאשר נתבונן), כי למרות שבכל השנה הדרך המתבקשת מהאדם היא להקדים לפתוח מעצמו פתח כחודו של מחט, ורק אחר כך זוכה שהקדוש ברוך הוא פותח לו פתח כפתחו של אולם. אבל בפסח ההתנהלות כביכול שונה, הקדוש ברוך הוא מקדים לפתוח פתח וְחֵן חִנָּם את האדם גם בלי שהקדים לפתוח פתח מעצמו. מפליא!

אך יחד עם זאת אין ספק כי אם לא יעורר האדם את עצמו להכיר בסגולת הימים וחשיבותם ויתכונן לקראתם כראוי, לדאוג לאגור באסמיו רגשות קודש רבי עוצמה להאיר בהן את כל עבודת השם שלו, הוא עלול להחמיץ הזדמנויות נצחיות, ועלולים הימים העילאים הללו לחלוף על פניו ביעף, בהתעסקות בזוטות במקום לתפוס אוצרות יקרים אשר לא יסולאו בפז.

(מתוך הספר אוצרותיהם אמלא)

רבי יעקב עורר בשעתו את הציבור, כי ככל שהאדם יתבונן בתכלית החיים יגיע למסקנה ברורה, כי אין ערך ושווי אמיתי לכל הנאות העולם מול רגע אחד נצחי של עשיית רצון השם בשלימות, של קיום מצוה בטוהרה, של לימוד התורה ביגיעה ועמל. אך האדם מעביר את חייו כ"סוס שוטף במלחמה", לא עוצר לרגע לחשוב ולהתבונן, ולכן הרבה פעמים הוא נוטה מדרך השכל, נוהג כשוטה וכאויל, ומחמיץ הזדמנויות הרי גורל.

סיפורו המתוק של רבי יעקב מהווה הקדמה חשובה עבורנו ימים אלו. הנה כעת עומדים להופיע עלינו ברוב הדר וקדושה ימי הפסח הבאים עלינו לטובה, ימים המתבלטים ומזדקרים בחשיבותם יותר מכל עיתות השנה.

נוראים הדברים שכתב גאון הדור, מרן רבי מאיר שמחה

כאשר שטחו הצדדים את טענותיהם בפניו, עשה עצמו רבי יוסף לפתע כלא מבין... היה שואל שאלות שונות ומשונות, עד שהיו האנשים תמהים לעצמם, "הזהו הגאון הנודע אשר שמו נפוץ במקומנו כאיש חכם ובר-לבב?"

כך הצליח הגאון רבי יוסף תאומים בעל ה'פרי מגדים' זיע"א, לסלק מעליו את כל ההפרעות ולשקוד על תלמודו יומם וליל

אורו עיניו. הוצע לגאון הנודע מלבוב, כי יבוא לקבוע את מקום לימודו בבית המדרש שבברלין, וכל מחסורו עליהם.

אל בני ביתו - שייוותרו בביתם שבלבוב - יישלח מידי תקופה סכום הגון שיש בו כדי להחיותם ברווח, ושם בעיר המרוחקת יוכל לשקוד על דלתות התורה באין מפריע ובלא שום נשיאת עול דרך-ארץ.

רבי יוסף שש על ההזמנה כמוצא שלל רב, ולמרות הקושי שביציאה לגלות נענה להצעה והתכונן למסע ברלינה.

זמן מועט לאחר שתקע אוהלו בבית המדרש דשם, כבר פקע שמו בכל העיר כולה כגאון נפלא וידען עצום, והכול רחשו לו כבוד רב.

בימים הראשונים לשבתו שם, בעודו הוגה בספריו בבית המדרש, התייצבו למולו שני סוחרים אמידים, וביקשו ביראת כבוד מאת הגאון מפולין אשר זה מקרוב בא ושמעו הולך כסיני ועוקר הרים, כי יואיל לפסוק בדין דין תורה, לאחר שהתגלע ויכוח ביניהם בענייני ממונות. נענה להם רבי יוסף, והחלו הללו לשטוח את טענותיהם.

לאחר שסיימו שני הצדדים להרצות דבריהם, בירר הגאון עוד אי אלו פרטים בעניינם, ואחרי כן פסק את פסקו בטוב טעם ודעת לשביעות רצון שני הצדדים.

עוף השמים הולך את הקול, ולמחרת כבר המתינו מספר

העילוי הצעיר רבי יוסף מלבוב עשה חיל בלימודו, ועלה חיש מעלות רמות בידיעת התורה בעמקות ובקיאות שהדהימו את כל מכיריו.

רבי יוסף ממית היה עצמו באוהל יומם ולילה, ובביתו שרר עוני ומחסור. כאשר באו מים עד נפש, לא סירב עוד הגאון להצעות הרבות שהופנו אליו, ונתמנה לשמש כדיין בקהילת לבוב המעטירה.

שכרו היה מצומצם והקומץ לא השביע את הארי. אך רבי יוסף לא אבה ליטול לעצמו שררה נוספת על זו, על אף שרבים חיזרו אחריו וקהילות מפוארות חילו את פניו בבקשה כי יאות לבוא ולשמש ברבנות בעריהם.

אהבת התורה אשר תקועה הייתה בליבו לא הניחה לו להיענות להצעות אלו, בחששו כי משא העם ומתנו יפריעוהו מתלמודו. אף הלחץ ששרר בביתו לא היה בו כדי להכניע את השתוקקותו העזה להגות בתורה בהתמדה ובאין מפריע.

ברבות הימים התרחבה משפחתו ורבו ההוצאות, והרעב החל לפקוד את ביתו של רבי יוסף לעיתים מזומנות. המחסור הציק, ובני הבית אשר נמנעו עד כה מלהטריד את אביהם הגדול ולבטלו מתלמודו, לא כיחדו יותר והעמידוהו בפני המציאות העגומה.

בדיוק באותו הפרק, הופיע ביום בהיר שליח בבית הגאון, ובידו אגרת מארץ אשכנז. כאשר קרא רבי יוסף את הכתוב בו,

אנשים נוספים בבית המדרש, ברצונם להציע את דינם בפני 'הגאון מפולין' אשר מפליא להשיב ולפסוק כאורים ותומים.

מיד בגמר התפילה, בטרם היה סיפק בידו להתיישב אצל השלחן ולפתוח את ספריו, כבר עטו עליו בעלי הדין בטענותיהם וריבם, ורבי יוסף האיר להם פנים והשיב במתינות וביישוב הדעת. יחד עם זרם הבאים שהלך וגבר, הלך זמנו היקר של הגאון הלך וחסור, מצטמק ורע לו. מדי יום הקדיש היה שעות יקרות מפז ליהודי המקום, ואף כי עשה זאת בשמחה ובטוב לבב, היה לבו נוקפו: "וכי בשביל זה אני שרוי בריחוק מקום ממשפחתי? והרי שליחות קודש לפניי, להוציא לאור את ספריי".

מחשבותיו ייסרו אותו על ביטול זמנו מלימוד התורה באיכות ובעמקות, והוא חיפש לו עצה ופתרון טוב.

יום אחד גמלה בלבו של הגאון החלטה נועזת, ועוד באותו היום החל לבצעה. כאשר המתינו לו האנשים כמנהגם לאחר תפילת שחרית בבית הכנסת, לבקש פסקי הלכה מפיו, קיבלם במאור פנים כדרכו, אך כאשר שטחו הצדדים את טענותיהם בפניו, עשה עצמו רבי יוסף לפתע כלא מבין...

היה שואל שאלות שונות ומשונות, עד שהיו האנשים תמהים לעצמם, "הזהו הגאון הנודע אשר שמו נפוץ במקומנו כאיש חכם ובר-לבב?" הסוחרים אשר באו עם בעלי דבבם, נשמטו להם אחד אחד תוך משיכת כתף, לאחר שנאשו מלהסביר לרב את סלע

המחלוקת עליהם מבקשים הם לדון.

בחוץ נדו בראשם בשתיקה, והפטירו איש לעומת רעהו במרירות ובלעג, "מעולם נודעו הפולנים בגומאותיהם, מצאו להם איש תם ובטלן, ועיטרוהו בתוארים 'חכם ונבון'..."

מיום ליום התמעטו השואלים, עד שכעבור זמן לא כביר שבו עתותיו לידו ושוב לא הוטרד ממשאם ומתנם של הבריות.

ענה מצא את שאהבה נפשו, ויומם ולילה השקיע את כל כולו בתורת ה', חוקיה ומשפטיה.

את המעשה הזה סיפר לימים הגאון בעצמו, לאחר שכבר פקע שמו בכל העולם כאחד מגדולי הפוסקים, וספריו התקבלו בהערצה בכל מקום. היה זה בשעה שאחד מגאוני הדור הופיע בביתו לביקור, בבקשו לקבל את ברכתו ולשוחח עמו בדבר הלכה. הגאון בעל ה'פרי מגדים' סיפר את סיפורו לגאון האורח, ובסיימו החווה באצבעו לעבר המדף הגדול, הגדוש בספריו אשר זכה להדפיס. "הרואים אתם את עמלי ויגיעי אלו" - גם בשפלות רוחו, "מרביתם זכיתי לחבר באותן שנים בהם נקראתי 'בטלן' בקרב הבריות, ואילו לא כן לא הייתי זוכה לכך". "ואף אתם, התבוננו נא בסיפורי זה, ודעו את אשר לפניכם, ואת הדרך תלכו בה..."

(מתוך גיליון 'נדברה נא' - אחרי-קדושים תש"פ)

כל ילד חרדי, מגיל תשע בערך, מתעסק כל הזמן בלימוד אינטנסיבי של כל הנושאים שכל שופט בבית משפט, עסוק בו בפסיקותיו. הם דנים בכובד ראש בסוגיות של קניין ובעלות, מוחזקות קניינית, דיני נזיקין ותשלומים, ירושות, חיובי קנסות ונושאים בין שכנים, זכויות עובדים ודיני פועלים

אהרן ברק. האם אתה אינטלקטואל?

והשיעור ממשיך. ראובן מגיע למחות על חזקת שמעון בדירתו 33 השנים האחרונות. שמעון טוען: "ישבתי כאן 3 שנים. איפה היית עד עכשו?". טוען ראובן: "גרתי באוסטרליה 3 שנים. לא יכולתי להגיע ולבדוק את הנכס שלי". מביט בו שמעון וטוען: "לא דובים ולא יער. ראיתי אותך כאן בארץ בשנה-שנתיים האחרונות".

על מי מוטלת חובת ההוכחה? האם ראובן, שאין ספק שהוא בעל הדירה הראשון, צריך להוכיח שהיו לו אילוצים טכניים ולכן לא ערער על בעלות שמעון בדירה, או שמעון הוא זה שצריך להוכיח שראובן היה באזור במהלך שהותו שלו, שמעון, בדירה? ורגע, מדוע כניסתו של ראובן לדירה בה מתגורר שמעון, נחשבת בכלל לערעור על בעלות המתגורר בדירה?

בני תשחורת צעירים בישיבה קטנה, בגילאי 14-17, דנים בלהט הנושא. מגיד השיעור מסביר אפשרות אחת בביאור שתי הדעות

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

יום שני השבוע. יום שגרתי בישיבה לצעירים. הדיון: סוגיית 'שכונני גוואי'. בבא בתרא כט-ל. ראובן, בעל הקרקע הראשון ('מרא קמא'), טען לשמעון, שהחזיק בדירתו במשך 3 שנים, שהדירה שלו. טען לו שמעון ('המחזיק'): "ישבתי בדירה 3 שנים, מבלי שבאת אלי בטענות. לא מחית 3 שנים? הפסדת את טענת בעלותך. אחרי 3 שנות ישיבה בדירה, אינני חייב לשמור את מסמכי הרכישה על הדירה".

טען לו ראובן: "לא מחיתי?! הרי נכנסתי לדירה בכל יום ועברתי דרכה לדירה הפנימית שבבעלותי!".

על מי מוטלת חובת ההוכחה? האם ראובן, שאין ספק שהוא בעל הדירה הראשון, צריך להוכיח שעבר בכל יום בדירה בה מתגורר שמעון, או שמעון הוא זה שצריך להוכיח שראובן לא עבר בדירתו בכלל?

שבסוגיה, והבחורים הצעירים מתווכחים, לא מסכימים, מקשים, מתפרצים, מעלים רעיונות אחרים. הר"מ מביא עמדה נוספת, ושוב- ויכוחים, קושיות ותירוצים. הר"מ מגיע מוכן לשיעור. הוא הכין אותו במשך זמן ממושך באישון ליל. אך הצעירים לא מוותרים, מחדדים, שואלים, לא מתביישים להתווכח, לדון ולנסות, כל הזמן, להגיע לחקר האמת.

כמובן, זאת תורתנו הקדושה והטהורה, אש דת למו. תורתנו הקדושה שעליה נאמר בזוהר הקדוש שהקב"ה הסתכל בה ולפיה ברא את עולמו. כל מילה בתורה היא שם משמותיו של הקב"ה. אך בנוסף לכל זאת, מדובר בסוגיות משפטיות ראשונות במעלה. סבוכות ועמוסי הגדרות.

רבבות ילדים, מכתה ג' בחיידר, בגילאי ישיבה קטנה, ישיבה גדולה, כולל-אברכים, ועד יציאתם מהעולם, עסוקים בסוגיות משפטיות עמוקות. הם דנים בכבוד ראש בסוגיות של קנין ובעלות, מוחזקות קניינית, דיני נזיקין ותשלומים, ירושות, חיובי קנסות ונושאים בין שכנים, זכויות עובדים ודיני פועלים. כל ילד חרדי, מגיל תשע בערך, מתעסק כל הזמן בלימוד אינטנסיבי של כל הנושאים שכל שופט בבית משפט, עוסק בו בפסיקותיו.

השיעורים בישיבה אינם סדרת הרצאות, בו הפרופסור מוסר חומר והתלמידים פולטים אותו על המחברת ואחר כך מוציאים אותו מתאי המוח במבחני התואר. השיעורים בכל ישיבה מבוססים על סיעור מוחות כללי. מוסר השיעור מציג את הנתונים, את מהלך הסוגיה וצדדיה, מעלה נידון ומציג את עמדת פרשני הגמרא, דעת הרשב"א מול דעת הרמב"ן, הסבר ה'קצות החושן' למול פרוטותיו של ה'נתיבות המשפט', והתלמידים עצמם מנסים את כוחם, מקשים, פורכים, מתווכחים, מעלים סברות למדניות בעומקי הנושאים המשפטיים הסבוכים, עד ש'מיניה ומיניה מרווחא שמעתתא'.

כל ר"מ ומוסר שיעור משתוקק שהבחורים שיושבים לפניו, יתווכחו איתו, לא ירפו, ינסו לסתור את דבריו ויביעו עמדה הפוכה. ככל שהמאזינים מעורים יותר, חיים את הנושא ומתפלמסים עליו, ב'ריתחא דאורייתא', כך השיעור הוא טוב יותר. כל ישיבה וכולל אברכים הוא, בעצם, מקום בו מלבנים את כל הסוגיות המשפטיות לעומק ולרוחב, עם מטען אדיר של ידע כתוב, בתוספת העמקה וירידה להגדרות סבוכות ודקות.

מחולל הדיקטורה השיפוטית, השופט לשעבר אהרן ברק, נחשב לעילוי מבריק בתחומו. טובי המשפטנים בעולם מחשיבים את ידיעותיו, שכלו החרף ופסיקותיו, כאבן יסוד במשפט בינלאומי. הוא קיבל דוקטור לשם כבוד מאוניברסיטת מישיגן, מאוניברסיטת ייל, מאוניברסיטת אוקספורד, מאוניברסיטת בולוניה. מאוניברסיטת יורק בקנדה, אוניברסיטת טורונטו, מאוניברסיטת רומא טור ורגאטה, אוניברסיטת ברנדייס, מאוניברסיטת הארטפורד, מאוניברסיטת המדינה של ניו

יורק באלבני והיברו יוניון קולג'. ברק הוא גם חבר באקדמיה האמריקאית לאמנויות ולמדעים ובאקדמיה האיטלקית למדעים. לכאורה, אדם כה משכיל, בקי גדול בספרות משפטית, המשמש כנשיא בית המשפט העליון במדינה היהודית היחידה בעולם, צריך להיות בקי בחומרים של המשפט היהודי. ברק מדבר כל העת על האיזונים שבין ישראל היהודית לזו הדמוקרטית. הוא כמובן סבור שידה של הדמוקרטיה גוברת על החלק היהודי. דעתנו שלנו ידועה כמובן להיפך. אבל אין מצופה יותר ממשפטן כה רחב אופקים, לדעת לפחות את כל בבא קמא בבא מציעא ובבא בתרא בעל פה, כמובן חלקים נרחבים מ'חושן משפט', ובודאי לרכוש ידיעה מקיפה ב'קצות החושן', 'נתיבות המשפט' ו'שערי יושר'. מה יותר ברור מכך שמשפטן ישראלי בעל שם עולמי, ילמד לעומק את 'מערכת הקניינים' של רבי שמעון שקופ. הלא כן?!

ואז פרצה המערכה על כוחו של בית המשפט. ברק, כמחולל הדיקטורה המשפטית, ניצב כאריה בשער, והחל בסדרת ראיונות, כולל כאלו הפונים למגזר החרדי. ברק, שתמיד ישב בהיכלי השן, מביט עלינו, האזרחים הנבערים, מלמעלה, קיפל את שולי גלימתו וירד אל העם.

בסיום של ראיון עיתונאי, התבקש ברק להניח תפילין. הוא הניח אותם, קרא 'שמע ישראל', ואז נתקע.

נשיא בית המשפט הישראלי לא יודע בעל פה את פרשה ראשונה של קריאת שמע.

המראיין אמר לו "ואהבת", וברק חזר: "ואהבת". האיש ממולו ממשיך: "את ה' אלוקיך" ... וברק חוזר אחריו, כמו תוכי, על המילים שכל ילד וילדה בני שלש ידעו מקבלת התורה ועד היום. כל מי ששמע על הסיטואציה, פשוט הסמיק. התבייש בשביל כל תושבי ישראל היהודית, שזהו נשיא בית המשפט שלה.

ואז ממשיך ברק במסע ראיונותיו. הוא מצהיר שמערכת המשפט הישראלית חייבת להישען על ערכי היהדות והדמוקרטיה, ואז הוא נשאל: האם למדת 'משפט עברי'? והתשובה המפתיעה: "כמעט ולא". למדת גמרא? - "לא"....

מדוע לא מעניין אותו, לפחות כאדם סקרן וחושב, הצמא לידיע, לדעת מה אומרים גדולי הדיינים בתבל, על אותם נושאים משפטיים שהוא עצמו עוסק בהם עשרות שנים?

הלומדים עסוקים בסוגיות משפטיות סבוכות בכל המישורים. טובי המוחות שבהם מסרו מאות שיעורים בפני טובי המוחות המבריקים והעילויים, עם שלל תובנות, הגדרות וחילוקים משפטיים בהירים. - אין לך אפילו סקרנות אינטלקטואלית בסיסית, לדעת מה סבורים גדולי ה"משפטנים" הלמדניים, באותם נושאים כלליים שאתה עוסק בהם, כמו למשל זכויות קנין, בעלויות, חזקה ורכוש, סכסוכים ממוניים ושליטה כלכלית? התשובה היא: אכן כן. שופטי בית המשפט, ובראשם מחולל המהפכה המשפטית ברק, כלל לא מחשיבים אותנו. מבחינתם, חשיבתו של משפטן אנגלי שווה עיון, למרות שהוא כתב את דבריו

שאנו, בני עם הספר, שווים בעיני המשפטנים כקליפת השום. מבחינתם, אנחנו לא צד. אנחנו אויר מוחלט. מבחינת מבטם, אין כאן 'יהדות' ו'דמוקרטיה' בכלל. היהדות, עם כל האוצר הלימודי העצום והאין סופי שלה, לא נספר, לא נלמד, לא שווה אפילו יחס. והם עצמם? מסכנים. אומללים. כי איך אפשר לחיות חיים

שלמים מבלי להעמיק ולו בסוגיה אחת!?

"בְּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לְכְבוֹדוֹ, וְהַבְּדִילָנוּ מִן הַתּוֹעִים, וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֶמֶת".

(פורסם בידד נאמן)

ללא ביסוס ומיקוח, מבלי לעמוד מול מאות אריות הבקיאיים היטב בחומר הנלמד ולהתפלמס איתם, ואילו מה חושב גדול "המשפטנים" בדורינו, מרן רבינו הגרא"מ שך זיע"א, למשל, לא שווה אפילו בדיקה אקראית. חיבור במשפט אנגלי של משפטן כל שהוא, מצוטט היטב בפסקי הדין של ברק, אבל מה סבר, באותה נקודה עצמה, ה'קצות החושן', שטובי העילויים של העם היהודי עסוקים בדבריו, החל משנת התקמ"ח (1787 למניינם)? - זה לא שווה אפילו הצצה קלה! המסקנה העולה לנו עצמנו מכל האמור, היא שלפחות נדע

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדף היומי

ממה התאכזב הגר"ע גרודז'ינסקי ובמה בירכו?

גזיר דף נ"ח

ונתנו על ציצית הכנף

שקט שרר בחדר והצעיר חיכה למוצא פיו של רבי חיים עוזר. הוא היה בטוח שהרב ינזוף בו בחומרה, אך במקום זה, רבי חיים עוזר אמר לו: "אני נותן לך ברכה שהשלטונות הרוסיים יהיו מאוכזבים ממך, בדיוק כמוני".

הבחור הניע ראשו לאות תודה ועזב את הבית בזריזות. שבועיים לאחר מכן חזר הצעיר לרבי חיים עוזר ואמר: "רבי, רציתי לספר לך שהברכה עזרה, ושחררתי מהצבא". לאחר מכן הוא הראה לרבי חיים עוזר את הציצית שלו שכתת. האיש הצעיר לבש ציצית הניח תפילין ושומר שבת למשך כל חייו.

לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת בכח זה קירבו רבי חיים עוזר ליהדות".

[דברים ערבים - גיליון אור ההר, תמוז, תשנ"ה]

ימין מקרבת:

בחור צעיר הגיע לגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל על מנת לקבל ממנו ברכה שלא יצטרך ללכת לצבא הרוסי. האפשרות שלא להתגייס היתה כמעט בלתי אפשרית ובמיוחד כשהמגוייס הינו יהודי.

במהלך השיחה עם הצעיר שאלו רבי חיים עוזר האם אתה לובש ציצית ומניח כל יום תפילין?

הבחור התבייש להודות אבל הוא הרגיש שאינו יכול לשקר בפני הרב שממנו הוא רוצה לקבל ברכה לכן השיב בקול נמוך איני מתעטף בציצית ומתעטר בתפילין.

ומה בענין השבת? שאלו רבי חיים עוזר, האם אתה שומר שבת?

שוב לא יכל הבחור להביט בפני הרב ואמר: רבי, אינני שומר שבת.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

נרדמת באמצע שמונה עשרה ודילגת ברכה - האם אתה צריך לחזור ולהתפלל?

- יחזור לראש הברכה שטעה בה או דילגה, וימשיך כרגיל לפי סדר הברכות. ואם נזכר בכך לאחר שסיים את תפילתו - יחזור ויתפלל מתחילה.

[שו"ע קיט, ג, ומשנ"ב יג וטו; בו"מ דרשו, 14-13]

חכמינו ז"ל סידרו את הברכות שתפילת שמונה עשרה בסדר מסוים על פי המקראות, וחובה לאומרן בסדר זה. ולפיכך, מי שטעה באחת הברכות (מברכת 'אתה חונן' עד ברכת 'שומע תפילה') באופן שצריך לחזור ולאומרה, כגון שאמר 'ותן טל ומטר' בקיץ, ונזכר בכך לאחר סיום הברכה, או שטעה ודילג ברכה אחת

האם צריך לברר לפני התפילה בתענית ציבור כמה אנשים צמים?

לברר זאת. ואם שכח לברך ברכה זו, ונזכר לפני שאמר "ברוך אתה ה'" בסוף ברכת 'רפאנו' - יאמר עננו ולאחר מכן ישוב ויאמר רפאנו; ואם נזכר לאחר מכן - יאמר עננו בברכת 'שומע תפילה'.

[שו"ע קיט, ד, ומשנ"ב טז ריח; בו"מ דרשו, 19, 23, 24 ו-25]

בחזרת הש"ץ בתענית ציבור, אומר הש"ץ ברכת 'עננו' בין 'גואל ישראל' ל'רפאנו'. ואין לומר ברכה זו אלא כשלפחות שבעה מן הנוכחים בבית הכנסת צמים, (והאחרים אינם צמים מחמת חולי וכדומה); ובדרך כלל יש להניח כי ישנם שבעה שצמים, ואין צורך

"וְאֲשֵׁי יִשְׂרָאֵל" - מה פירושן של מילים אלו ולהיכן הן שייכות?

לדביר ביתך", "ואשי ישראל ותפלתם...", ומפרשים שאשי ישראל הם התפילות הנחשבות כקרבנות, או נשמות הצדיקים המוגשות על המזבח שבשמים לפני ה'.

[משנ"ב קכ, א]

בברכת 'רצה' אומרים: "והשב (את) העבודה לדביר ביתך וְאֲשֵׁי יִשְׂרָאֵל ותפלתם (מהרה) באהבה תקבל ברצון". יש שמפסקים את המילים באופן זה: "והשב העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל", דהיינו שישבו הקרבנות יחד עם עבודת המקדש, ובקשה נוספת - "ותפלתם באהבה תקבל ברצון". ויש מפסקים: "והשב העבודה

* כשיש לאדם צורך מסוים שהוא מעניין ברכה בתפילת שמונה עשרה - רשאי לבקש עליו באותה ברכה. ויקצר בבקשתו, ולא יבקש אלא על צורך קיים, ולא על העתיד, כגון שלא יחלה חלילה.
* בברכת 'שומע תפילה' יכול אדם לבקש כל צרכיו בקצרה, ואף על העתיד, כגון שלא יחלה חלילה. וטוב להתפלל על פרנסתו, אף אם הוא עשיר, וכן להתודות.
* אף שרשאי אדם לקבוע בקשותיו בברכת 'שומע תפילה', עדיף שיקבען אחר סיום התפילה, כדי שאם יצטרך לענות לקדיש או לקדושה יוכל לענות עליהם.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

באיילו מקרים לא חל הכלל: 'ספק דרבנן לקולא'?

כאשר הספק אינו שקול. 3. כש'הוחזק האיסור', ויש ספק אם התבטל; וכגון שידוע שהיה במקום מסוים דבר מיאוס שאסור מדרבנן להתפלל בסמוך לו, וספק אם נלקח משם. ויש אומרים, שהכלל ספק דרבנן לקולא חל אף במקרה שהאיסור הוחזק. 4. יש שציידו, שכאשר קל להחמיר, יש להחמיר.
[שו"ע עו, ז, משנ"ב כה, וביה"ל ד"ה קרא; בו"מ דרשו, 31; פמ"ג סז, משב"ז א]

אחד הכללים ההלכתיים המפורסמים ביותר הוא: "ספק דאורייתא לחומרא, וספק דרבנן לקולא". אולם, כבר כתבו ראשונים ואחרונים, שבמקרים רבים, יש להחמיר גם בספק דרבנן, וביניהם: 1. כאשר ניתן לברר את הספק בקלות. 2. כשמדובר בספק שאינו שקול, וצד החומרא קרוב לודאי; אך ישנם איסורים מסוימים, שמלכתחילה לא אסרום חכמים במקרה של ספק, גם

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה